

Ogün USTA

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Genel Kamu Hukuku Anabilim Dalı
Araştırma Görevlisi

**TÜRK HUKUKU VE AVRUPA İNSAN
HAKLARI SÖZLEŞMESİ BAĞLAMINDA
KÖLELİK, KULLUK VE
ZORLA ÇALIŞTIRMA YASAĞI**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KÖLELİK, KULLUK, ZORLA ÇALIŞTIRMA, ZORUNLU ÇALIŞMA VE ANGARYA KAVRAMLARI VE BU KAVRAMLARIN TARİHİ GELİŞİMİ

I. KAVRAMLAR.....	7
A. Genel Olarak.....	7
B. Kölelik Kavramı.....	8
C. Kulluk Kavramı.....	11
D. Zorla Çalıştırma Kavramı.....	13
E. Zorunlu Çalışma Kavramı.....	19
F. Angarya Kavramı.....	21
II. KÖLELİK VE ZORLA ÇALIŞTIRMA KAVRAMLARININ TARİHİ GELİŞİMİ.....	25
A. Genel Olarak.....	25

B. Eski Toplumlarda Kölelik.....	25
C. Antik Yunan Toplumunda Kölelik	29
D. Roma Hukukunda Kölelik	37
E. Orta Çağ'da Kölelik.....	44
F. Yeni Çağ'da Kölelik.....	55
1. Genel Olarak.....	55
2. Yeni Çağ Düşünürlerinin Kölelik Kurumuna Yaklaşımları...59	
a. Genel Olarak.....	59
b. Kölelik Kurumunu Meşru Gören Düşünürler.....	60
(1) Thomas More (1478-1535)	60
(2) Hugo Grotius (1583-1645).....	61
(3) Thomas Hobbes (1588-1679).....	63
(4) John Locke (1632-1704).....	65
(5) Montesquieu (1689-1755)	68
c. Kölelik Kurumuna Karşı Çıkan Düşünürler.....	70
(1) Bartolomé de las Casas (1474/1484-1566).....	70
(2) Michel de Montaigne (1533-1592).....	73
(3) Voltaire (1694-1778)	73
(4) David Hume (1711-1776).....	75
(5) Jean-Jacques Rousseau (1712-1778)	76
(6) Denis Diderot (1713-1784) ve Jean Le Rond d'Alembert (1717-1783).....	80
(7) Adam Smith (1723-1790)	83
(8) Immanuel Kant (1724-1804)	85
(9) Thomas Paine (1737-1809)	90
(10) Thomas Jefferson (1743-1826)	92
III. ZORLA ÇALIŞTIRMA, İNSAN TİCARETİ, KÖLELİK VE KÖLELİK BENZERİ UYGULAMALARA KARŞI SÖZLEŞMELER.....	96
A. Genel Olarak.....	96
B. Sözleşmeler	101
IV. KÖLELİĞİN DEĞİŞEN BİÇİMİ.....	122
A. Genel Olarak.....	122

B. Modern Kölelik Kavramı.....	125
C. Modern Köleliğin Görünümleri	131
1. Genel Olarak.....	131
2. Zorla Çalıştırma	132
3. Borç Esareti.....	137
4. Ev Köleliği	138
5. İnsan Ticareti	142
6. Organ Ticareti.....	146
7. Zorla Evlilik	147
8. Cinsel Sömürü.....	148
9. Çocukların Sömürülmesi.....	150
10. Tarım Sektöründeki Sömürü.....	154
11. Balıkçılık Sektöründeki Sömürü	155
12. Göçmenler ve Mültecilerin Sömürülmesi	155
D. Modern Köleliğe İlişkin Göstergeler	158
E. Modern Kölelikle Mücadele	160

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK HUKUKUNDA KÖLELİK, ZORUNLU ÇALIŞMA UYGULAMALARI VE ZORLA ÇALIŞTIRMA YASAĞI

I. GENEL OLARAK.....	169
II. İSLAMİYET ÖNCESİ VE SONRASI TÜRK HUKUKUNDA KÖLELİK.....	170
A. İslamiyet Öncesi Türklerde Kölelik.....	170
B. İslam'da Kölelik	172
C. Osmanlı'da Kölelik ve Zorunlu Çalışma	188
1. Genel Olarak.....	188
2. Köleliğin Kaldırılması.....	200
3. Osmanlı'da Zorunlu Çalışma Uygulamaları ve Angarya....	206

III. TÜRKİYE CUMHURİYETİ DÖNEMİNDE ZORUNLU ÇALIŞMA UYGULAMALARI VE ZORLA ÇALIŞTIRMA YASAĞININ ANAYASAL GELİŞİM SÜRECİ	213
A. 1921 Anayasası Döneminde Angarya ve Zorla Çalıştırma Yasağı.....	213
B. 1924 Anayasası Döneminde Angarya ve Zorla Çalıştırma Yasağı.....	220
C. 1961 Anayasası Döneminde Angarya ve Zorla Çalıştırma Yasağı.....	227
1. Genel Olarak.....	227
2. Anayasa Mahkemesi Kararlarında Angarya Yasağı	231
D. 1982 Anayasası'nda Angarya ve Zorla Çalıştırma Yasağı	242
1. Genel Olarak.....	242
2. Hakkın Kapsamı ve Temel Özellikleri.....	245
3. Zorla Çalıştırma Yasağının İstisnaları	252
a. Hükümlülük veya Tutukluluk Süreleri İçerisinde Kişiden Yapılması İstenen Çalışma.....	252
b. Olağanüstü Hâllerde Vatandaşlardan İstenecek Hizmetler.....	256
c. Vatandaşlık Ödevi Niteliğindeki Beden ve Fikir Çalışmaları.....	258
4. Mahkeme Kararlarında Angarya ve Zorla Çalıştırma Yasağı.....	262

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ BAĞLAMINDA KÖLELİK, KULLUK VE ZORLA ÇALIŞTIRMA YASAĞI

I. GENEL OLARAK.....	297
II. HAKKIN KAPSAMI VE TEMEL ÖZELLİKLERİ	298
III. KÖLELİK YASAĞI	303

IV. KULLUK YASAĞI.....	304
A. Genel Olarak.....	304
B. İlgili Mahkeme Kararları.....	307
V. ZORLA ÇALIŞTIRMA VE ZORUNLU ÇALIŞMA YASAĞI....	313
A. Genel Olarak.....	313
B. Yasağın İstisnaları	319
1. Sözleşme'ye Uygun Olarak Özgürlüğü Kısıtlanan Kişiden Yapılması İstenen Çalışma.....	320
a. Genel Olarak.....	320
b. İlgili Komisyon ve Mahkeme Kararları	323
2. Askerlik Hizmeti veya Alternatif Sivil Hizmet.....	334
a. Genel Olarak.....	334
b. İlgili Komisyon ve Mahkeme Kararları	336
c. Vicdani Ret	345
3. Olağanüstü Durumlarda Mecbur Tutulan Hizmetler	357
a. Genel Olarak.....	357
b. İlgili Komisyon Kararları	359
4. Olağan Yurttaşlık Yükümlülükleri Kapsamındaki Çalışma veya Hizmet.....	361
a. Genel Olarak.....	361
b. İlgili Komisyon ve Mahkeme Kararları	362
VI. KÖLELİK, KULLUK, ZORLA ÇALIŞTIRMA YASAĞININ DOĞURDUĞU POZİTİF YÜKÜMLÜLÜKLER.....	379
VII. İNSAN TİCARETİNİN SÖZLEŞME'NİN 4. MADDESİ İLE İLİŞKİSİ.....	385
A. Genel Olarak.....	385
B. İlgili Mahkeme Kararları.....	387
SONUÇ	411
KAYNAKÇA	425